

ԽԼՐԱՔԱՆԿԻՐ ԲԱՌԻՆ 2 ԿՕՎԷԿ:

ընա թէ սպառված է. կանցնեն մի քանի տարի-ներ էլ, և թէ մեղքեցին կը չարանակի այդպէս վարվել, այն ժամանակ չի ստանալ և այն, ինչ որ այժմ է ստանում: Հետեւեալը շատ վատ է:

Մեղքեցիները գլխաւոր արդիւնքներն են երկրա-գործութիւնը և մասամբ էլ շերամապահութիւնը, որը ընկած է, և որի մասին եւ խօսեցիք առաջ-ները. մնում է երկրագործութիւնը, նա էլ վատ վիճակի մէջ է: Այն աղետոսներն արդիւնքը:

Ես իմ կողմից խորհուրդ կը տայի մեղքեցիներին գործարարութեան հետեւել երկու դիւրին միջոց-ները, որով և կարելի կը լինի արդիւնաւոր անել երկրագործութիւնը. առաջին՝ որքան կարելի է պարարտացնել վարելահողերը, որ շատ օգ-տաւէտ է. երկրորդ՝ որ աւելի զլուաւոր է՝ յա-ջորդաբար փոփոխել ցանքը: Այս-միջոցներն մի քանի տարի ցա-նել, որ, և նշան (ասորը) յետոյ մի ուրիշը, որ, կորելի, բրինձ և այլն և մի քանի տարիներէ յե-տոյ կը լինի բամբակ: Այսպէս կարելի է հողի մէջ ոչ մի պահանջ և նորանից արդիւնք ստանալ: Հարկաւոր է քիմիական գործել, և ոչ թէ ձեռ-քերը ծաղած նստել և անել, չէ, խել, բարձրա-թիւ կարգած աչ. այս էլ իմացէք, պարոններ, որ այդ խելը, քարաքանդ կարգները, չէնք գտը, ինքեանք էր գիտաւորապէս:

Մեղքեցի

ՆԱԽԱԿԱՆ ԱՌԱՅՈՒՅԹՆԵՐ

Այսպիսով շատ տարածված է լրագրի կար-գաւոր շահանքը. և ինքս միտում եմ օտերան-գաւորանից՝ ստանալ լրագրի. այդտեղ և ճանա-պարհին անհետեւ եւ թէ ինչպէս միմիւր միտի ձե-ռից անշարժաւոր խում է լրագրի կաւ տալու. նրանց անելի հետեւեցողներն են Այսպիսով շահ-անակները և լուրերը, ոչ թէ նրա համար որ այն-տեղ գրածները նորութիւն են և մի օգտակար դատողութիւն կա՞նք գործ պարունակում, ոչ. նրանց լաւ ծանօթ են իրանց քաղաքի կարտառութիւնը: Թերութիւնը, լաւը և վատը, այլ դատել թէ ու՞ր-դա՞նք են, ինչ նպատակաւ է գրում, ի՞նչ գրուի-րէց տալու համար, թէ մէկին պաշտպանելու և միւրին առնելու: Այն սկսում են բամբակեղ աչս կաւ ան թղթակցին, և դանապան անակները դրոշմում. մինչև անգամ կան այնպիսիներ, որը լրագրի պատիւը չը. ճարտարութեան դէմ մեղադրելով ծուռ և սխալ մեկնութիւններ են տալիս և գրում մի այլ լրագրի, որը առանց

նոյն նրա արեւմտի համար ինչ թող կը տան մտնել ձեր կնոջ մօտ, և այսպիսով միջոց կը դնեն իրան անհիւսկութիւն տալու, որ դուք գտնուում էք այստեղ իսկ լուրեր կ'ընկնեն նրան զոգանալ հարեմից և տանել զանախի: Իսկ դուք, այսու ամենայնիւ, շարունակեցէ՛ք ձեր դեպքանախօսու-թիւնները փանա-խանի հետ, վարկեցէ՛ք նրա հետ ամենայն ճշտութեամբ, և ցոյց մի տուէք ամենափոքր նշան անգամ, թէ դուք ճանաչում էք ինչ: Ես ինչ պատասխանատու եմ համարում դործի յայտնութեան վերաբերութեամբ: Հիմա բաժանվելով ձեր երկրորդ բացատրութիւնը կարող է նկատել լինել...

— Միայն բարեւ, իմ սիրելի աստղադէտ, դու հաւատարմաբար եղի, որ Գաւապարան մէկը-Ջուլ-ուրը կը գիտնայ թէ միտնալ քիչք է շարա-կալ լինել քեզանից:

Երանք բաժանվեցան:

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

ԱՍՏՂԱԿԵՐ ՆԵՐԿԱՅՈՒՆՈՒՄ ԲՈՒՆԱԶԻՒՆԵՐ:

Իր փառաւոր աստղադէտի մէջ նստած էր փա-նա-խանը, և խորին մտախոնջութեան մէջ ընկղ-ված, ծխում էր դէպքեր: Երա անանգիստ դեմ-քի վրա նշարկում էր արտի քաղաքանակ կրե-թի կոխը. երբեմն արտաշայտում էր լուսակեան-թիւնը, երբ մտաբերում էր վարանայի իշխանի բարեկամական հրաւերը և նրա ձեռքով իր բարձ-րանիւթ ապագայ յոյսերը. իսկ երբեմն տխուր-թիւն, կը մտաբերում էր իր սիրած կնոջ ծանր հիւանդութիւնը:

Այդ միջոցին նրա ծառաներից մէկը ներս մը-տաւ, բառեց թէ մի ինչ որ օտարական, որ ինչու է իրան աստղադէտի և լազիկին գիտնա-կան բժիշկի ցանկանում է ներկայանալ փանա-խանը զիստ շարժուելով նրան առնել ներս թող-նելու խնայ:

ճանաչելու մէկի թէ միւսի ինչ հողի լինելը, հա-ւատ է ընծայում: Անպատ թղթակցից արդիւնքի հանգամանքներում, ի հարկե, զրկում է իր օգտա-կար ծառայութիւնից, որովհետեւ ինչ հեղքելու լինենք միմեանց գրեածքը, ուրեմն աստղը լրա-գրական թերթը հեղքեմանքով պէտք է լինենք. ուստի, վերադիմալ շահանքը ոչ թէ օգտակար կարող է զանալ, այլ վնասակար, և մենք միշտ մնաւու ենք թերի, դատարկ, մեռելային գրու-թեան մէջ մեր քաղաքային, և տնտեսական գործերում:

Այսու փառաւոր աստղադէտը իր հրաժարականը տուեց Այսպիսով իր ուղեւորութիւնը թիֆլիս կը-լեմակի սօվեթական իտիֆ կաթիլից Շտեյնմանը մեր քաղաքի հին գաւառական բժիշկը. հասարա-կութիւնը ֆայախաներով ուղեկցում էր նրան, որի անցկացած ճանապարհով, ժողովուրդը ոտքի էր կանգնում և խորը գլուխ ապիւս բարի ճա-նապարհ բարեմարտելով:

Ինչ էր պատճառը հասարակութեան այդպիսի համակրութեանը, և ինչու համար նա այսօր տը-խուր է. ահա պարզեմ 1840 թականից ոչ. Ըշ-տեյնմանը մեր քաղաքում և սահմանում կատարել է հազարավոր բարեխիղճ բժշկի պաշտօնը. նա ժողովրդին սիրում էր ինչպէս իր անձը, հի-ւանդին կարեկցում էր հօր պէս. աղքատ-ներէն ոչ թէ այցելուէր էր ընդունում, այլ իր հաշուից և դեղ էր տալիս. հիւանդը, առանձին բաժանախոնջութիւն էր դրում շահախաչին (համա-րակութեան դրոշմած անունը) իր անկողնի մօտ մի քանի վայրկեան նստելուն, որի խօսակցու-թեան օժիւր և շահանքները հիւանդին իր ցանկը մոռնալ էին տալիս: 1874 թականին յարեւի-րովից հրաժարական տուեց իր պաշտօնից, բայց հասարակութիւնը չէր կարող նրանից «վաղ դալ», նա ինքեց և համոզեց մնալ Այսպիսով, ուս-տի իր մէջ աստղադէտութիւնը քայքայ 120 բամբ-նորակութիւններով, երեքսուրիւր հինգ բուր-տարեկան. բաղադրած գումարից արդում է մի հարիւր ռուբլի. ֆիլիշին վարձ, յիսուն ռուբլի ֆայախան, 150 ռուբլի արքայ հիւանդաց դեղ-բէկց, իսկ մնացեալ 300 ռուբլին բժշկին անու-կան, որով նա պարտաւորում էր բաժանախոն-ջութեան անձանց, նրանց հիւանդ ընտանեաց և 150 տուն առանձին ցուցիկ ներկայացած աղքատ գերդաստաններուն անկողնի այցելելու խնդրած միջոցներով: Այդպէս նա կատարում էր իր պարտա-քը: Սրանք էր անարարաբար առաջադրանք նա իր ֆիլիշինի հետ տանից դուրս էր գալիս իր հիւանդ-ներին այցելելու. ահա դիմաւորում է նրան մի

— Այլա՞նք և ասոր ինչպէս թող օրհնեն քալ շահախիցիներին մեծափառ հրաշանաւորին: Ե թող լինեն նրա օրերը պայծառ, ինչպէս արեւա-կը ճառագայթներով, և լազիկներ, ինչպէս եր-կրէր աստղերը, ասաց կազմիցի բժիշկը, կուխ տալով, որի միջոցին մի ձեռքը դրեց կողմը լրա-կա, իսկ միւրը հասն տարաւ դէպի ճակարդ, յետոյ խոնարհեցնելով կայքից դնալին:

Փանա-խանը բառեց. — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

կին շահախաչ ջան, տղաւ հիւանդ է, մէկ արի տես, բժիշկը անմիջապէս դիմում էր այնտեղ, անվարձ խորհուրդ, երբեմն դեղեր տալով և միմի-թարեւ զրաժարում էր. պատահում էր որ օրը 30—40 հիւանդներն էր այցելում: Նա երկու միջոց Այսպիսով մնալով լուրերով ծանօթա-ցել էր ժողովրդի մտնուին, հանգամանքներին, կլիմայի աղքատութեանը և տեղական ընդունելի մասնաւորապէս, ուստի և նրա տւած դարմաննե-րը իր նպատակին էին ծառայում:

Այս դրա համար է, որ հասարակութիւնը դը-կելով իր փորձառու ժողովրդական բժշկից անկում է. այս, քաղաքի համար նրա հրաժարա-կանը զգալի է, ոչ պէտք է խնամք մեր աղքատ հիւանդները: Մենք մեր այժմեան գաւառական բժշկից զանգստանալ չունենք, բայց նա այնքան դժուար ունի գաւառում կատարելու, որ հողու կարողանալ լրացնել քաղաքացեաց իւրաքանչիւ-րիս կարողութիւնը, ուրեմն մեզ մնում է խնդրել քաղաքային վարչութիւնից քաղաքային բժշկի համար, որը Այսպիսով համար անհրաժեշտ է, աչքի առնել ունենալով աղքատ դասի մեծամաս-նութիւնը և մենք յուսանք, որ վարչութիւնը ա-նուշաղի թողնելու չէ այս խնդիրը:

ՆԱԽԱԿԱՆ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Թիֆլիս, 7 հոկտեմբերի

Հոկտեմբերի 3-ին հրատարակած «Արձագանք» շաբաթականի 33 համարում կարդացի մի տե-ղեկութիւն, որ վերաբերում էր իմ հանգուցեալ հօր կտակին, որը ևս և իմ եղբայր իբր թէ ան-կատար ենք թողել մինչև այժմ: Յիշեալ տեղե-կութեան ազաւակցալ լինել տեսնելով, ճար-տութիւնը պարզապէս համար հարկաւոր եմ համարում ձեր պատմական անկողնայ թերթի միջոցով խոսելու յայտնի կատարեցող գործի ճշ-թիւնը ի միաժողովեան պատգուելի ընթերցող հա-սարակութեան: Իմ հանգուցեալ հայր՝ Սարգիս Նիկողայեանը բաժանաւորապէս պարտաւորութիւն էր դրել մեզ վրա Հաւաքարի Սարգիս կարապետ լեկեղեցին նորից կառուցանելու ժամանակ նպատա-տալ 500 ռուբլի: Ի նկատի ունենալով այն հան-գումանքը, որ լեկեղեցին բնաւ վերանորոգութեան կարողութիւն չուէր, այլ բոլոր հանգուցեալ նորա գաւթում գտնված ռուսականները շատ խոճալի դրութեան մէջ է շինութեան իրաւաւ անյարմար, խոնաւ և մութ լինելու պատճառով, անելի օգ-տաւէտ և նպատակաւոր համարեցինք ևս և

հետեւ, յարեւմտիկ անտիկներ քոյրեւորներ հետ, զո՞ւրք հիւանդներ բժշկելու եղանակները, թէ ևս նա շատ յայտնաւորեց մարդ խոսքի մեծաւ զ

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

— Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից: — Ես իմ աստղադէտը զի միտնալ քիչք էր իմ լուրից:

իմ եղբայր մեր հօր կտակած 500 ռուբլու վրա աւելացնել մեր կողմից 500 ռուբլի ևս և մեր երկու հորեղբայր որոշեց գործակցութեամբ, որոնց հայրերն էլ նոյն նպատակով կտակած են նոյն-պէս 500-ական ռուբլի գումար, կառուցանել ուսումնարանի համար մի նոր և յարմարաւոր շի-նութիւն մեր հանգուցեալ հայրը անունով ի մի-շատակ նոյն և այս իսկ մարդ իրարորումը մենք մեր մէջ վճռեցինք առաջիկայ դարունը ից սկսել:

Իսկ ինչ որ վերաբերում է իմ նորոգ հանգու-ցեալ մօր՝ Ուսանալ կը լրագրեանցի «Թիֆլիսի» Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան» և Հայու-հեաց Բարեգործական Ընկերութեան» կտակած մի մի խաղարկութեան 50/6 տոմսակներին, որքա հոկտեմբեր ամսու 5-ին արդէն յանձնված են Բարեգործական Ընկերութեան ըստ նպատակնե-րուն ընդ համարը 19,700 № 1, 10,994 № 4. Բաղդասար Նիկողայեանց

ՆԵՐԿԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ, 7-ին հոկտեմբերի, առաւօտեան, վախ-ճանվեցաւ Թիֆլիսի մէջ միջին վրաց թագաւո-րայն Սէրապիւր Իշխանի ձերանի ամուսինը, ցարեկա Մարիամ Իսահակեան, որ պատկա-նում էր Երեւանի Մէլք-Աղամբեան յայտնի հայ-կական տոհմին:

ՍԵՐԱՍԻՅ մեզ դրում են հոկտեմբերի 4-ից հետեւալը: «Երէկ, ամսու 3-ին, իշխանայ մօտ տատ ժողով, գործը անելու ուստի խոստանալ պա-տուհանը կատարելով, մեկ էին ունեակը և տեղա-նի արդիւնք դաշնով կտրելուց յետոյ, հանել էին միջին 78 ռուբլ փող: Գնալով իւրեւրով է, բայց դողը դեռ ևս չէր դադարում»:

Նոյեմբեր ամսի 4-ին լրանալով 25 տարի մեր լրագրութեան վարժապետ Նիկողայ Նիկողայեանի օրոքում: Ինչպէս որ Թիֆլիսի մէջ միջին վրաց թագաւո-րայն Սէրապիւր Իշխանի ձերանի ամուսինը, ցարեկա Մարիամ Իսահակեան, որ պատկա-նում էր Երեւանի Մէլք-Աղամբեան յայտնի հայ-կական տոհմին:

Ժողովարմենրիայի մէջ, կամ քաղաքային
սպառնութիւնն տալ: Կտակածաւոր օրի
րին Կտակածաւոր անտիպարից ցածր կն

— Կայրէից անգոստոսի 30-ին հետագ
մաբ- Բաբելոն հերկայացրին զինւորական դ
է Երեսմանակաց Կալանաւորութեամբ լցուցա

44,000 լուսադարձներ են:
* * * 3807 288

17

